اخبار

تعداد سهامداران فعال بورس در هفته گذشته

گزارش‌های آماری مدیریت نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار از معاملات بازار سهام نشان می‌دهد تعداد سهامداران فعال بورس در هفته گذشته از یک میلیون و ۱۳۴ هزار کد فراتر رفته است. گزارش‌های آماری مدیریت نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار از معاملات بازار سهام حاکی از آن است که در هفته کاری منتهی به ۱۸ شهریور ۱۴۰۵، سهم حقیقی‌ها، حقوقی‌ها و صندوق‌های سهامی به ترتیب ۲،۰۵۴،۳۹۰ میلیارد ریال (۷۰.۲ درصد)، ۳۳۲،۴۹۸ میلیارد ریال (۱۱.۳ درصد) و ۱۹۰،۶۰۵ میلیارد ریال (۶.۵ درصد) بود. در هفته یادشده تعداد سهامداران فعال در بازار اعم از حقیقی و حقوقی (بدون احتساب کدهای دارای معامله در عرضه‌های اولیه) یک میلیون و ۱۳۳ هزار و ۵۷۳ نفر بود که به تفکیک یک میلیون و ۱۳۱ هزار و ۶۳ نفر شامل سهامداران حقیقی و ۲ هزار و ۵۱۰ نفر مربوط به حقوقی‌ها می‌شود. در این بازه زمانی ۳ صنعت: ۱. بانک‌ها، ۲. محصولات شیمیایی، ۳. فلزات اساسی جزو ۳ صنعت پرگردش در معاملات بازار سهام بودند. آمارها حاکی از آن است که در هفته گذشته این ۳ صنعت ۳۶ درصد ارزش کل معاملات بازار را به خود اختصاص دادند.

اقدامات نظارتی سازمان بورس برای ارتقای شفافیت بازار سرمایه

بر اساس گزارش آماری معاونت نظارت بر بورس‌ها و ناشران سازمان بورس و اوراق بهادار، از میان ۴ هزار و ۶۵۱ تذکر سیستمی، بیشترین تذکر درباره ایجاد فشار خرید یا فروش با ۱۲۴۹، ایجاد/حذف نامتعارف با ۸۵۸، ایفا نشدن تعهدات بازارگردانی با ۶۴۹، ظن دستکاری قیمتی با ۲۷۸ و کمترین تذکر درباره رعایت نشدن سقف موقعیت‌های بازارگردان داختیار با ۹۴، سفارش ترغیب و ترس با ۱۰۴، پوشش مظنه‌های برتر با ۱۲۳، ظن الگوریتم با ۱۳۴، رنج مثبت با ۱۴۴ و رنج منفی با ۱۵۲ و معاملات چرخشی یا هماهنگ با ۱۹۴ تذکر بوده است. داده‌های آماری نشان می‌دهد در مرداد امسال تعداد کل محدودیت‌های دسترسی در بازار اوراق بهادار ۱۸۷ مورد بوده که ۱۰۴ مورد به ظن دستکاری قیمتی، ۳۲ مورد مربوط به ایجاد/حذف نامتعارف، ۲۹ مورد ایجاد فشار خرید یا فروش، ۱۱ مورد به معاملات چرخشی یا هماهنگ، ۴ مورد به رنج مثبت و یک مورد به ظن الگوریتم اختصاص داشته است. در این بازه زمانی ۳۳ نماد به دلایل نظارتی، ۱۱ نماد به دلیل ظن دستکاری و ۳ نماد به دلیل افشا نشدن اطلاعات متوقف یا تعلیق شدند. افزون بر این در مرداد امسال ۲۱ تذکر اداری، ۲ گزارش تخلف، ۳ گزارش ظن وقوع جرم و ۷۰ شکایت مورد بررسی قرار گرفت. گزارش‌های آماری حاکی از آن است که در مرداد امسال، برخی معامله‌گران در بورس‌های کالا و انرژی، ۱۰۰ تذکر دریافت کردند که بیشترین تذکرها درباره رعایت نشدن محدودیت‌های ثبت سفارش با ۲۵ مورد، ثبت و حذف نامتعارف سفارش با ۱۷ مورد، تخلفات مرتبط با بازارگردانی با ۱۰ مورد، شوک قیمتی با ۱۰ مورد، ارسال قیمت‌های نامتناسب با شرایط بازار با ۱۰ مورد، توجه نکردن به پیام ناظر با ۶، حضور نداشتن معامله‌گر با ۴، معاملات چرخشی یا هماهنگ با ۲ و اعلام رقابت نکردن در زمان مناسب با ۲ تذکر بوده است. طبق این گزارش، تعداد کل محدودیت‌های دسترسی در بورس‌های کالایی، در مرداد امسال ۱۴ مورد بوده که ۱۱ مورد به معاملات چرخشی یا هماهنگ و ۳ مورد به شوک قیمتی اختصاص داشته است.

واریز ۱۲ همت سود به حساب سهامداران

سپرده‌گذاری مرکزی اعلام کرد: در هفته گذشته ۱۲ هزار و ۲۸۵ میلیارد و ۲۵۷ میلیون تومان سود جاری، سنواتی و حق تقدم ۱۴ ناشر به حساب یک میلیون و ۳۴۹ هزار و ۳۴۸ سهامدار از طریق اطلاعات سامانه «سجام» واریز شد. در سومین هفته شهریور امسال، ۳۳ شرکت، شامل «سیمان خزر، دارویی آرایشی بهداشتی آریان کیمیاتک، پتروشیمی فن آوران، پتروشیمی نوری، تامین سرمایه کیمیا، سیمان خاش، سیمان آبیک، تولیدی و خدمات صنایع نسوز توکا، بهمن دیزل، خدمات دریایی و کشتیرانی خط دریابندر، فولاد سیرجان ایرانیان، معدنکاران نسوز، کارخانجات رینگ اسپرت نور نی ریز، پالایش نفت اصفهان، نورایستا پلاستیک، هوشمند گستر هوتن پارس، لیزینگ اقتصادنوین، پتروشیمی فارابی، بیمه زندگی خاورمیانه، لیزینگ رایان سایپا، پتروشیمی مارون، فولاد مبارکه اصفهان، بیمه ملت، سرمایه‌گذاری سلیم، بیمه زندگی مفید، خدمات دریایی تایدواتر خاورمیانه، قند اصفهان، بیمه هوشمند فردا، بیمه آسیا، صنعت غذایی کورش، سبحان دارو، توسعه معدنی و صنعتی صبانور و مجتمع کاشی و سنگ پرسپولیس یزد» سود جاری ۲ میلیون و ۷۹۹ هزار و ۶۵۰ سهامدار را که شامل ۱۲ هزار و ۱۶۹ میلیارد و ۱۰ میلیون تومان می‌شود، با سجام به حساب بانکی آنها واریز کردند. در این بازه زمانی، ۶ ناشر «الکتریک خودرو شرق، سرمایه‌گذاری پارس آریان، سنگ آهن گهرزمین، دشت مرغاب، تجارت الکترونیک پارسیان کیش و گروه سرمایه‌گذاری میراث فرهنگی» سود سنواتی ۱۰۳ هزار و ۳۵۲ سهامدار را که شامل ۱۱۶ میلیارد و ۳۳۸ میلیون تومان می‌شود، از طریق سپرده‌گذاری مرکزی پرداخت کردند. سامانه «سجام» (سامانه جامع اطلاعات مشتریان) به عنوان یک بستر ملی و یکپارچه، فرآیندهای حضور در بازار سرمایه را برای تمامی فعالان (اعم از حقیقی و حقوقی) آسان کرده است. هر فرد تنها یک‌بار با ثبت اطلاعات خود در این سامانه و انجام احراز هویت، می‌تواند از خدمات متنوعی شامل «دریافت سودهای جاری، سنواتی و سود سهام عدالت، صدور کد معاملاتی و ورود رسمی به بازار سرمایه، دسترسی به درگاه ذی‌نفعان بازار سرمایه، مشاهده دارایی‌ها، دریافت گواهی سهام، فهرست مجامع، و سایر خدمات الکترونیک» بهره‌مند شود. مزایای «سجام» تنها به دریافت سود محدود نمی‌شود. با ثبت‌نام در این سامانه، دیگر هیچ نهاد مالی در بازار سرمایه نیازی به دریافت دوباره اطلاعات شما نخواهد داشت. همه چیز یکپارچه، سریع و با امنیت کامل در اختیار سهامداران قرار می‌گیرد. بر اساس اعلام سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه از جمله دلایل دریافت نکردن سود سهام و مطالبات ناشران توسط سهامداران بازار سرمایه می‌توان به ۶ مورد «درج شماره شبای نادرست، حساب بانکی مشترک، راکد بودن حساب، حساب بلندمدت، حساب بانکی مسدود و داشتن حساب ارزی» در سامانه سجام اشاره کرد.

«تعادل» روند معاملات بازار سهام را بررسی می‌کند

ثبت رکورد جدید در بورس

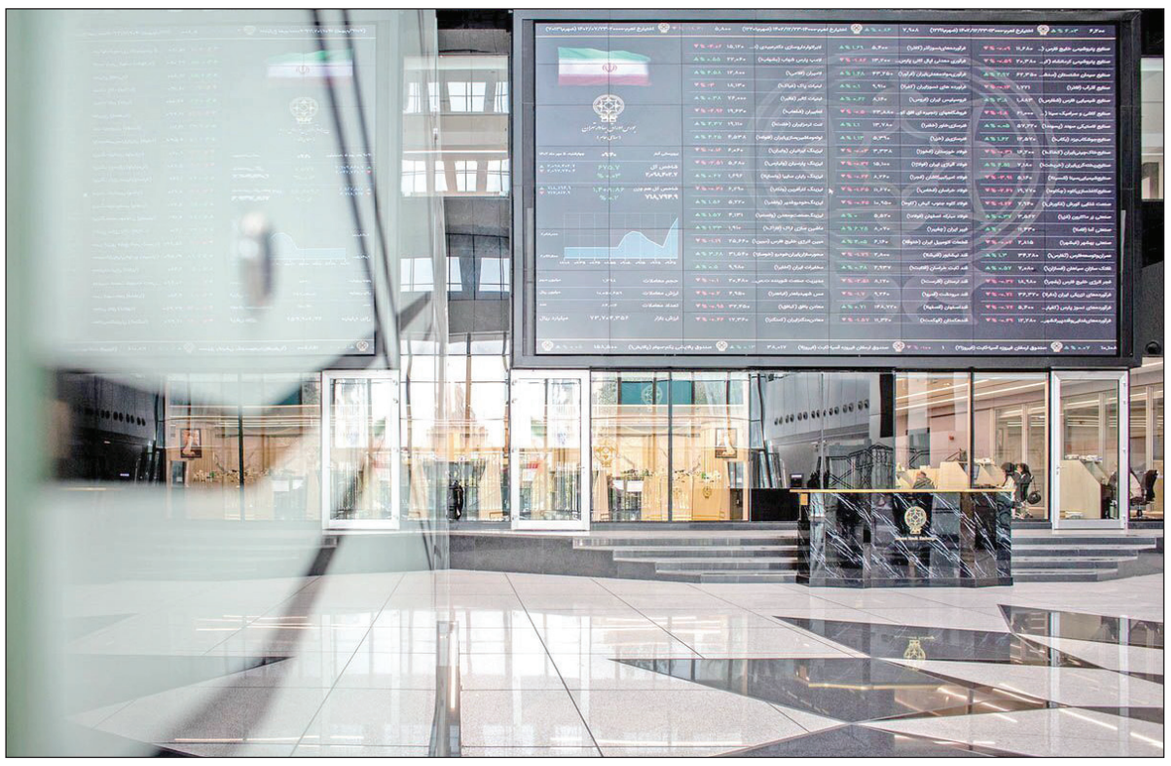

تابلوی شیشه‌ای معاملات دوباره رکورد شکست، شاهد پرش شاخص کل بورس و ورود آن به یک محدوده جدید بودیم. بازار سهام پس از تجربه روزهای سخت، نوسان و بی‌اعتمادی اکنون در مرکز توجه سرمایه‌گذاران قرار گرفته و حرکت صعودی خود را به‌صورت قدرتمند آغاز کرده است.

نکته اساسی اینجاست که رشد این روزهای بازار سرمایه تنها در چند نماد نیست و بررسی‌ها نشان می‌دهد که اغلب نمادهای بازار روند روبه‌بالا را تجربه کرده‌اند و اکنون شرایط بهتری را دارند. در حال حاضر این بازار ارزندگی بسیار بالایی دارد و همین موضوع باعث شده که نقدینگی به‌صورت قابل توجهی وارد این بازار شود.

یکی از مهم‌ترین دلایل تغییر رفتار بازار در روزهای گذشته، افزایش قابل توجه تقاضا و ورود پول حقیقی است. در شرایطی که سرمایه‌گذاران معمولا میان بازارهای مختلف از جمله ارز، طلا، سپرده و سهام در حال جابه‌جایی هستند، افزایش تقاضا برای سهام نشان می‌دهد بخشی از نقدینگی بار دیگر به سمت بازار سرمایه حرکت کرده است. وقتی نقدینگی تازه‌وارد بازار می‌شود، افزایش تقاضا می‌تواند در مدت کوتاهی قیمت بسیاری از نمادها را جابه‌جا و در نهایت شاخص کل را نیز به سمت قله‌های جدید هدایت کند. اما مساله تنها ارزندگی و افزایش ورود نقدینگی به بازار سهام نیست، بلکه موضوعی دیگر یعنی افزایش انتظارات تورمی توانسته روی بورس تاثیر مثبت داشته باشد و به کمک این بازار کمک شایانی کند. در اقتصادی که نرخ ارز، هزینه تولید، قیمت مواد اولیه و نرخ فروش بسیاری از کالاها تحت تاثیر تورم قرار دارند، شرکت‌های بورسی نیز به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از این تغییرات اثر می‌پذیرند. برای شرکت‌های صادرات‌محور، افزایش نرخ ارز می‌تواند ریال حاصل از فروش صادراتی را افزایش دهد؛ در مقابل، شرکت‌های داخلی نیز ممکن است با افزایش نرخ فروش محصولات، بخشی از رشد هزینه‌ها را جبران کنند. درنتیجه، گروهی از سرمایه‌گذاران در چنین شرایطی سهام را نه‌فقط به عنوان یک ابزار سفته‌بازی، بلکه به عنوان دارایی‌ای برای پوشش بخشی از اثر تورم ارزیابی می‌کنند.

رشد جذابیت بورس

البته نباید از این موضوع غافل شد که بورس تهران نیز در این روزها با افزایش جذابیت روبه‌رو شده و همین موضوع عاملی بوده تا نقدینگی از بازارهای موازی به سمت بورس کوچ کند. درست است که نرخ دلار و طلا این روزها نسبت به بورس و سایر بازارها رکوردهای بهتری را ثبت می‌کنند؛ اما این رکوردها همواره با مشکل نقدشوندگی و ریسک همراه است در نتیجه گروهی از سرمایه‌گذاران ترجیح می‌دهند که سراغ بورس بیایند. بررسی‌ها نیز نشان می‌دهد که در روزهای اخیر، بخشی از پولی که پیش‌تر در بازارهای کم‌ریسک‌تر یا دارایی‌هایی مانند طلا و ارز قرار گرفته بود، به سمت سهام حرکت کرده است. این چرخش اهمیت زیادی دارد، زیرا بورس برای ادامه روند صعودی به پول تازه نیاز دارد و زمانی که سرمایه‌گذار احساس کند قیمت برخی سهم‌ها نسبت به سایر دارایی‌ها عقب‌مانده است، انگیزه بیشتری برای ورود به بازار سهام پیدا می‌کند.

کاهش حساسیت بورس

همچنان سایه ریسک‌های سیاسی و نظامی روی بازار سرمایه وجود دارد، اما این بازار توانسته حرکت رو به بالایی داشته باشد؛ اگر روند سال‌ها یا ماه‌های گذشته را بررسی کنیم در هر دوره که بورس تهران با ریسک مواجه می‌شد همواره خروج نقدینگی را تجربه می‌کند؛ اما این روزها نسبت به ریسک‌ها واکنش چندانی ندارد و به‌نوعی می‌توان گفت که واکنشی به ریسک‌ها نشان نمی‌دهد. به بیان ساده‌تر می‌توان گفت به عبارت دیگر، بازار ممکن است همچنان نسبت به ریسک‌های سیاسی حساس باشد، اما سرمایه‌گذاران دیگر حاضر نیستند صرفا به‌دلیل وجود ریسک، تمام ظرفیت رشد بازار را نادیده بگیرند.

بازار از دریچه معاملات

معاملات روز یکشنبه بورس تهران در حالی آغاز شد که شاخص‌ها از همان دقایق ابتدایی با قدرت قابل توجهی به سمت سطوح بالاتر حرکت کردند. موج تقاضا در ابتدای بازار به‌اندازه‌ای قدرتمند بود که شاخص کل در مقطعی تا ارتفاع ۷ میلیون و ۴۶۴ هزار واحد پیش رفت و رشد حدود ۱۸۶ هزار واحدی را تجربه کرد؛ با این حال، افزایش عرضه در بخشی از نمادها در ادامه معاملات موجب شد شاخص کل از سقف روزانه خود فاصله بگیرد. در نهایت، شاخص کل بورس تهران با رشد ۱۵۳ هزار و ۸۶۲ واحدی، معادل ۲.۱۱ درصد افزایش، در ارتفاع ۷ میلیون و ۴۳۱ هزار و ۴۵۰ واحد به کار خود پایان داد. شاخص کل هم‌وزن نیز عملکردی مثبت داشت و با رشد ۳۰ هزار و ۷۴ واحدی، معادل ۱.۵۲ درصد افزایش، به سطح ۲ میلیون و ۲ هزار و ۶۶۰ واحد رسید. بر همین اساس، اگرچه بازار در نیمه دوم معاملات بخشی از رشد اولیه خود را پس داد، اما عملکرد دو شاخص اصلی نشان می‌دهد که جریان کلی معاملات همچنان در اختیار تقاضا قرار دارد و افزایش عرضه‌ها نتوانسته است روند صعودی بازار را معکوس کند. مهم‌ترین تفاوت معاملات این روز نسبت به دقایق ابتدایی بازار، افزایش تدریجی عرضه‌ها بود. در ابتدای معاملات، تعداد قابل توجهی از نمادها در محدوده مثبت و حتی صف خرید قرار داشتند، اما با گذشت زمان، بخشی از این صفوف عرضه شد و فشار فروش در برخی گروه‌ها افزایش یافت. در این میان، گروه خودرویی بیش از سایر بخش‌های بازار افزایش عرضه را تجربه کرد. با وجود این، فشار فروش در این گروه و سایر نمادهای عرضه‌شده به‌اندازه‌ای نبود که بتواند کلیت بازار را وارد فاز منفی کند. در پایان معاملات، ۶۵۳ نماد در محدوده مثبت قرار گرفتند و ۲۰۶ نماد با افت قیمت مواجه شدند. این آمار اگرچه نسبت به ساعات ابتدایی بازار از تعادل بیشتری برخوردار شده، اما همچنان فاصله قابل توجه میان تعداد نمادهای مثبت و منفی، تصویری مثبت از وضعیت کلی بازار ارایه می‌دهد. یکی از مهم‌ترین نشانه‌های تداوم تقاضا در بازار در این روز، وضعیت جریان نقدینگی بود. در پایان معاملات، مجموعا ۵ هزار و ۴۶۷ میلیارد تومان پول به سهام، حق تقدم و صندوق‌های سهامی وارد شد؛ رقمی که نشان می‌دهد نقدینگی همچنان تمایل بالایی برای حضور در بازار سهام دارد. در سوی مقابل، صندوق‌های درآمد ثابت با خروج ۲ هزار و ۸۳۱ میلیارد تومان پول مواجه شدند. این جابه‌جایی منابع می‌تواند نشانه‌ای از تغییر تدریجی ترکیب سرمایه‌گذاری‌ها و حرکت بخشی از نقدینگی از دارایی‌های کم‌ریسک‌تر به سمت بازار سهام باشد.

البته در پایان معاملات، سرانه خرید ۸۹ میلیون تومان و سرانه فروش ۱۰۴ میلیون تومان ثبت شد و قدرت خرید به ۰.۸۵ رسید؛ بنابراین برخلاف ابتدای بازار، در پایان معاملات میانگین ارزش فروش‌ها از میانگین خریدها بیشتر بود؛ اتفاقی که می‌توان آن را به افزایش عرضه‌ها در نیمه دوم معاملات نسبت داد. در جریان معاملات روز اخیر، ۱۰۹ میلیارد سهم دادوستد شد و ارزش معاملات سهام، حق تقدم و صندوق‌های سهامی به ۴۹ هزار و ۳۵۲ میلیارد تومان رسید؛ سطحی که برای بازار رقم قابل توجهی محسوب می‌شود و بالاتر از میانگین ارزش معاملات روزهای اخیر قرار دارد.

نکته قابل توجه این است که ارزش معاملات در دو نیمه بازار رفتار متفاوتی داشت. در نیمه نخست، قفل بودن شمار زیادی از نمادها در صف خرید باعث شده بود بخشی از تقاضای موجود امکان انجام معامله پیدا نکند و ارزش معاملات نسبت به مدت مشابه روز قبل پایین‌تر باشد. اما با عرضه‌شان بخشی از صف‌های خرید در نیمه دوم، تعداد معاملات در نمادهای مختلف افزایش یافت و گردش نقدینگی سرعت بیشتری گرفت. در نتیجه، ارزش معاملات در نهایت به محدوده ۴۹ هزار میلیارد تومان رسید. بررسی وضعیت سفارش‌ها نیز نشان می‌دهد که با وجود افزایش عرضه در نیمه دوم معاملات، برتری سمت تقاضا همچنان پابرجاست. ارزش سفارش‌های خرید در پایان بازار ۱۳ هزار و ۸۷۹ میلیارد تومان بود، در حالی که ارزش سفارش‌های فروش به یک هزار و ۳۲ میلیارد تومان رسید. همچنین در پایان معاملات ۳۵۴ صف خرید در برابر تنها ۵۸ صف فروش شکل گرفت. اگرچه این اعداد نسبت به ابتدای بازار متعادل‌تر شده‌اند، اما همچنان فاصله معنادار میان صف‌های خرید و فروش، نشان‌دهنده برتری تقاضا در بازار است. به‌طور کلی معاملات دومین روز کاری بازار سهام را می‌توان یک روز سراسر مثبت و قدرتمند توصیف کرد. شاخص‌های بازار در این روز با وجود تمامی ریسک‌ها رشد خوبی را ثبت کردند و با ورود نقدینگی همراه شدند. کارشناسان عقیده دارند که این روند احتمالا در روزهای آتی به‌صورت متعادل ادامه‌دار خواهد بود.

رکورد انتشار اوراق شکست

گزارش جامع عملکرد مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۴ مجموع اوراق مالی اسلامی منتشرشده به ۸۸۲ هزار میلیارد تومان رسید. از این میزان، ۷۶۵ هزار میلیارد تومان در قالب اوراق مرابحه عام به صورت نقدی و ۱۱۷ هزار میلیارد تومان در قالب اسناد خزانه اسلامی به صورت غیرنقدی منتشر شد. همزمان، دولت برای تسویه اصل و سود اوراق دارای تضمین تا پایان سال ۱۴۰۸ با تعهدی معادل ۲ هزار و ۲۰۷ هزار میلیارد تومان مواجه است. گزارش جامع عملکرد مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت که دوره منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۴ را بررسی کرده است. این گزارش تصویری از روند تامین مالی دولت، وضعیت بدهی‌ها و مطالبات، تعهدات ناشی از اوراق و برنامه‌های توسعه بازار بدهی ارایه می‌کند.

سهم ۸۷ درصدی اوراق نقدی از انتشار سال ۱۴۰۴

براساس این گزارش، ظرفیت انتشار اوراق مالی اسلامی در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، ۸۱۰ هزار میلیارد تومان تعیین شده بود. با مصوبه شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا، ۷۰ هزار میلیارد تومان اوراق دیگر بابت تسویه تعهدات سازمان تامین اجتماعی به این ظرفیت اضافه شد و سقف انتشار به ۸۸۰ هزار میلیارد تومان رسید. در نهایت ۸۸۲ هزار میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی در سال گذشته منتشر شد. از این میزان، ۷۶۵ هزار میلیارد تومان مربوط به اوراق مرابحه عام و ۱۱۷ هزار میلیارد تومان مربوط به اسناد خزانه اسلامی بود. واریزی نقدی به حساب خزانه نیز ۷۰۹.۱ هزار میلیارد تومان ثبت شد. بررسی روند تاریخی نشان می‌دهد سهم اوراق نقدی از کل انتشار اوراق مالی اسلامی در سال ۱۴۰۴ به ۸۷ درصد رسیده است. این سهم در سال ۱۴۰۳ معادل ۹۱ درصد بود. در مقابل، سهم اوراق نقدی در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به ترتیب ۵۸ و ۴۸ درصد ثبت شده بود. حراج اوراق مرابحه عام، مهم‌ترین مسیر تامین مالی نقدی دولت در سال گذشته بود که به صورت هفتگی و با هماهنگی سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی انجام شد. گزارش خزانه‌داری، نوسانات فروش اوراق را متاثر از شرایط اقتصادی، متغیرهای پولی و اعتباری، تورم، رشد نقدینگی، وضعیت بودجه و ناترازی آن و تحولات سیاسی و اقتصادی ارزیابی کرده است.

رشد بیش از ۷۰ درصدی انتشار اوراق در یک سال

روند انتشار اوراق مالی اسلامی در سال‌های اخیر از افزایش نقش بازار بدهی در تامین مالی دولت حکایت دارد. حجم انتشار اوراق از ۱۰ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۲ به ۵ میلیون و ۱۷۹ هزار و ۲۲۵ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ رسید و در سال ۱۴۰۴ با ثبت رقم ۸ میلیون و ۸۲۰ هزار میلیارد ریال، به بالاترین سطح این دوره رسید. بر این اساس، حجم انتشار اوراق مالی اسلامی در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۷۰ درصد افزایش داشته است. این روند نشان می‌دهد بازار اوراق به یکی از مسیرهای اصلی تامین منابع مالی دولت تبدیل شده و همزمان ضرورت مدیریت ریسک ناشی از افزایش تعهدات آتی نیز اهمیت بیشتری یافته است.

۲۲ هزار میلیارد تومان تعهد اصل و سود اوراق تا ۱۴۰۸

یکی از بخش‌های مهم گزارش خزانه‌داری به تعهدات ناشی از اوراق دولتی اختصاص دارد. براساس برآورد مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی، منابع مورد نیاز برای تسویه اصل و سود اوراق مالی اسلامی دارای تضمین دولت تا پایان سال ۱۴۰۸ به ۲ میلیون و ۲۰۶ هزار و ۸۸۰ میلیارد تومان می‌رسد. از این رقم، یک میلیون و ۵۹۵ هزار و ۱۹۹ میلیارد تومان مربوط به اصل و ۶۱۱ هزار و ۶۸۱ میلیارد تومان مربوط به سود اوراق است. در سال ۱۴۰۵ حدود ۶۶ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان، در سال ۱۴۰۶ حدود ۸۱۷ هزار و ۹۱۷ میلیارد تومان، در سال ۱۴۰۷ حدود ۵۹۲ هزار و ۷۰۱ میلیارد تومان و در سال ۱۴۰۸ حدود ۷۲۹ هزار و ۹۶۱ میلیارد تومان برای تسویه اصل و سود این اوراق مورد نیاز خواهد بود. به این ترتیب، سال ۱۴۰۶ با بیشترین حجم تعهدات سررسیدشده مواجه است و مدیریت جریان نقدی دولت در این سال از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد بود.

بدهی ۲۷۶۰ هزار میلیارد تومانی دولت در اقلام طبقه‌بندی‌شده

گزارش مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی همچنین وضعیت بدهی و مطالبات دولت و شرکت‌های دولتی را تا پایان سال ۱۴۰۴ بررسی کرده است. براساس اقلام طبقه‌بندی‌شده گزارش، بدهی دولت به اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی و بانک‌ها و موسسات اعتباری، شامل بانک مرکزی، در مجموع به حدود ۲ هزار و ۷۶۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد. در مقابل، مطالبات دولت از همین گروه‌ها حدود ۲ هزار و ۵۳۵ هزار میلیارد تومان گزارش شده است. در بخش شرکت‌های دولتی نیز بدهی اقلام طبقه‌بندی‌شده به حدود ۵ هزار و ۸۸۹ هزار میلیارد تومان و مطالبات به حدود ۳ هزار و ۶۰۹ هزار میلیارد تومان رسیده است. این ارقام، اهمیت ثبت متمرکز بدهی‌ها و مطالبات و همچنین استفاده از ظرفیت‌های تهاتر را در مدیریت منابع و تعهدات دولت نشان می‌دهد.

کاهش کسری عملیاتی در سال ۱۴۰۴

یکی دیگر از شاخص‌های مورد بررسی مرکز، تراز عملیاتی دولت است. براساس داده‌های گزارش، کسری تراز عملیاتی از ۶۱۰ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۵ به ۱۲ میلیون و ۱۷۹ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ افزایش یافته بود، اما در سال ۱۴۰۴ به ۹ میلیون و ۳۲۲ هزار میلیارد ریال کاهش یافت. نسبت کسری تراز عملیاتی به تولید ناخالص داخلی نیز از ۵.۰۴ درصد در سال ۱۴۰۳ به ۲.۶۲ درصد در سال ۱۴۰۴ رسید. گزارش خزانه‌داری در عین حال تاکید می‌کند که نسبت درآمدهای مالیاتی و گمرکی به تولید ناخالص داخلی همچنان پایین‌تر از سطح مورد انتظار و اهداف برنامه‌های توسعه قرار دارد.

دو عامل موثر بر بازار بدهی

مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی، شرایط سیاسی و اقتصادی را از عوامل اثرگذار بر بازار اوراق در سال گذشته ارزیابی کرده است. براساس گزارش، جنگ‌های ۱۲ روزه و جنگ رمضان با افزایش نااطمینانی، بر متغیرهای کلان اقتصادی و سیاسی اثر گذاشتند و در کنار تورم، نقدینگی، شرایط بودجه و سایر متغیرهای پولی و اعتباری، بر حجم و نرخ مبادلات اوراق بدهی دولت اثرگذار بودند. گزارش همچنین تاکید دارد در شرایط افزایش هزینه‌های دولت و رشد هزینه‌های مرتبط با بازسازی، حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر و هزینه‌های تامین مالی، فشار بر منابع بودجه می‌تواند افزایش یابد. از این منظر، مدیریت پایداری بدهی و تامین مالی منظم از طریق بازار بدهی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

حرکت به سمت بازار بدهی عمیق‌تر و نقدشونده‌تر

در بخش دیگری از گزارش، توسعه بازار ثانویه اوراق به عنوان یکی از الزامات افزایش کارایی بازار بدهی مورد توجه قرار گرفته است. براساس سازوکارهای پیش‌بینی‌شده، عرضه اولیه و مبادلات ثانویه اوراق مالی اسلامی با همکاری سازمان بورس، بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های مرتبط انجام می‌شود. همچنین برای اوراق دولت، استفاده از توافق بازخرید «ریپو» و امکان بازخرید پیش از سررسید نیز در نظر گرفته شده است. مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی، توسعه بازار ثانویه، افزایش نقدشوندگی، تقویت بازارگردانی و گسترش ابزارهای مبادله را از الزامات کاهش هزینه تامین مالی دولت و افزایش جذابیت اوراق برای سرمایه‌گذاران می‌داند.

معامله‌گری اولیه اوراق دولت در دستور کار ۱۴۰۵

یکی از مهم‌ترین برنامه‌های اعلام‌شده برای سال ۱۴۰۵، انعقاد قرارداد معامله‌گری اولیه اوراق مالی اسلامی دولت برای نخستین‌بار در کشور است. براساس گزارش، این سازوکار با هدف تعمیق بازار بدهی، ایجاد تقاضای باثبات‌تر، افزایش نقدشوندگی و کمک به تامین مالی نظام‌مند دولت دنبال می‌شود. توسعه بازار بدهی از مسیر انتشار اوراق اسلامی نیز با هدف تامین مالی غیرتورمی دولت در برنامه‌های مرکز قرار گرفته است. در کنار این موضوع، تداوم تسویه به‌موقع اصل و سود اوراق دولتی، استفاده حداکثری از ظرفیت تهاتر در دستگاه‌های اجرایی و استمرار تسویه بدهی و مطالبات دولت از دیگر برنامه‌های سال ۱۴۰۵ اعلام شده است.

«سمادنو» زیرساخت یکپارچه مدیریت بدهی دولت

راه‌اندازی کامل سامانه یکپارچه مدیریت بدهی‌ها و اوراق بازار پول و سرمایه با عنوان «سمادنو» نیز در برنامه‌های سال ۱۴۰۵ قرار دارد. این سامانه با هدف ایجاد پایگاه اطلاعاتی جامع درباره بدهی‌ها، مطالبات و اوراق دولت و شرکت‌های دولتی طراحی شده و امکان ثبت و پایش اطلاعات مالی، تعهدات و ریسک‌های مرتبط با بدهی عمومی را فراهم می‌کند. تکمیل ارتباط این سامانه با سامانه مدیریت جامع تضامین و تعهدات سازمان برنامه و بودجه نیز برای شناسایی و ثبت تعهدات غیرقطعی دولت در گزارش‌های مربوط دنبال می‌شود.

لایحه مدیریت بدهی‌های عمومی در مسیر قانونگذاری

در بخش حقوقی نیز «لایحه مدیریت بدهی‌های عمومی» یکی از محورهای اصلی برنامه‌های مرکز است. این لایحه با هدف ایجاد چارچوب منسجم برای ایجاد، ثبت، گزارشگری، مدیریت و تسویه بدهی‌های عمومی و همچنین مدیریت ریسک و پایش پایداری بدهی دنبال می‌شود. براساس گزارش، این لایحه پس از بررسی و اصلاح در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، برای تصویب در صحن علنی به هیات رییسه مجلس ارسال شده است.

رویداد

دامنه نوسان زیر ذره‌بین سناریوهای جدید روی میز شورا

صدای بورس | بحث تغییر دامنه نوسان بار دیگر به یکی از موضوعات داغ بازار سرمایه تبدیل شده؛ موضوعی که طی روزهای اخیر با انتشار اخباری درباره افزایش دامنه نوسان از مثبت و منفی ۳ درصد به ۶ درصد، توجه فعالان بازار را به خود جلب کرده است. با این حال، اظهارات حمید کردبچه، عضو شورای عالی بورس نشان می‌دهد هنوز نمی‌توان از افزایش قطعی دامنه نوسان به ۶ درصد سخن گفت و تصمیم نهایی شورا و سازمان بورس همچنان در دست بررسی است. حمید کردبچه درباره خبر افزایش دامنه نوسان از ۳ به ۶ درصد ضمن رد این خبر گفت: تصمیم نهایی درباره عدد دامنه و گزینه‌های دیگر هنوز در شورا اتخاذ نشده و در دست بررسی است. به گفته او، کمیسیون تخصصی شورای عالی بورس طی چند جلسه موضوع تغییر دامنه نوسان را بررسی کرده، اما هنوز درباره شکل نهایی این تغییر تصمیم‌گیری نشده است.

کردبچه با اشاره به بررسی این موضوع در جلسات مختلف و همچنین گفت‌وگو با کارشناسان تاکید کرد که تقریبا مخالفتی با اصل تغییر وضعیت فعلی دامنه نوسان وجود ندارد. وی گفت: کسی موافق حفظ وضعیت موجود و مخالف تغییر نیست.

به گفته این عضو شورای عالی بورس، محدودیت فعلی دامنه نوسان مشکلاتی دارد و اصلاح آن ضروری است؛ با این حال، دو مساله همچنان در مرکز بررسی‌ها قرار دارد: نخست اینکه تغییر دامنه نوسان چه زمانی انجام شود و دوم اینکه این تغییر با چه سازوکاری صورت گیرد. برخلاف اخباری که طی روزهای اخیر از افزایش دامنه نوسان به ۶ درصد حکایت داشت، اظهارات کردبچه نشان می‌دهد چنین گزینه‌ای تنها یکی از سناریوهای مورد بررسی است و هنوز به عنوان تصمیم نهایی شورای عالی بورس انتخاب نشده است. او با اشاره به گزینه‌های موجود گفت: ممکن است دامنه نوسان به محدوده‌هایی مانند مثبت و منفی ۵ یا ۶ درصد افزایش پیدا کند، اما در کنار آن، مدل نوسان پویا و سازوکارهای دیگر نیز در حال بررسی است.

کردبچه در این باره توضیح داد: اینکه دامنه نوسان مثلا مثبت و منفی ۵، ۶ درصد تغییر کند یا نوسان پویا بشود یا اشکال دیگری داشته باشد، اینها هنوز نهایی نشده است. بنابراین، آنچه در حال حاضر در شورای عالی بورس در حال بررسی است، صرفا افزایش عددی دامنه نوسان نیست، بلکه احتمال تغییر اساس سازوکار محدودیت نوسان نیز روی میز قرار دارد.

عضو شورای عالی بورس در ادامه با تاکید بر اینکه باید میان حذف دامنه نوسان و اصلاح آن تفاوت قائل شد، گفت: اصلا بحث برداشتن دامنه نوسان مطرح نیست. به گفته این کارشناس، موضوع حذف دامنه نوسان گزینه مطرح نیست، بلکه بازتر شدن این دامنه مثلا به ۵، ۶ یا ۷ درصد یا هر عدد دیگری تقریبا مورد توافق است. البته امکان طراحی سازوکاری متفاوت مانند نوسان پویا یا گزینه جایگزینی که هنوز نهایی نشده نیز در حال بررسی است. وی تاکید کرد: جزییات این مدل‌ها هنوز نهایی نشده و به همین دلیل بهتر است تا زمان نهایی شدن، اعلام نشود. البته راجع به همه گزینه‌ها نظرات کارشناسان و فعالان بازار سرمایه دریافت و بررسی شده است. کردبچه در عین حال از نزدیک شدن بررسی‌ها به مرحله نهایی خبر داد و گفت: مباحث جزیی مانده که به نظرم می‌رسد به زودی نهایی شود.

با این حال، نهایی شدن مدل جدید به معنای اجرای فوری آن نیست. به گفته این عضو شورای عالی بورس، زمان احتمالی و شکل اجرای تصمیم اینکه تغییر آنی باشد یا تدریجی نیز همزمان در دست بررسی و تصمیم‌گیری است. این موضوع از آن جهت اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که شرایط فعلی کشور و احتمال بروز تحولات غیرمنتظره، یکی از ملاحظات تصمیم‌گیری درباره زمان اجرای تغییرات در بازار سرمایه است. کردبچه با اشاره به شرایط فعلی کشور گفت: این پرسش نیز مطرح است که آیا در شرایطی که ممکن است هر لحظه وضعیت خاصی ایجاد شود، زمان فعلی برای اعمال تغییرات مناسب است یا باید اجرای آن به زمانی موکول شود که چشم‌انداز شرایط روشن‌تر باشد. در مجموع، اظهارات عضو شورای عالی بورس از یک سو خبر افزایش قطعی دامنه نوسان به ۶ درصد را رد می‌کند و از سوی دیگر نشان می